

Justitsministeriet

Dato: 18. november 2008

Dok.: AMC40708

Sagnr.: 2008-154-0160

Udkast til tale til brug for ministerens besvarelse af samrådsspørgsmål L, M, N og O i Folketingets Retsudvalg den 20. november 2008

Spørgsmål L:

Ministeren bedes redegøre for, om PET besidder tilstrækkelige muligheder for at hverve civile agenter i Danmark og i udlandet?

Spørgsmål M:

Ministeren bedes redegøre for ressourcerne til uddannelse af PET-agenter med henblik på rekruttering af civile agenter?

Spørgsmål N:

Ministeren bedes redegøre for, hvilke økonomiske incitamenter der står til rådighed for PET i arbejdet med civile agenter?

Spørgsmål O:

Ministeren bedes redegøre for, om vidnebeskyttelsesprogrammet under PET er tilstrækkeligt udviklet til at beskytte vidner under vidnebeskyttelsesprogrammet, og redegøre for, om PET's vidnebeskyttelsesprogram har tilstrækkelige ressourcer til at opfylde sit mål?

[Indledning]

1. Retsudvalget har med de fire samrådsspørgsmål bedt mig om at redegøre for forskellige spørgsmål i forhold til PET's brug af kilder og tjenestens vidnebeskyttelsesprogram.

Der er i sagens natur temmelig snævre grænser for, hvor detaljeret jeg kan redegøre for PET's arbejdsmetoder – herunder for brugen af kilder og tjenestens vidnebeskyttelsesprogram. Derfor håber jeg, at Retsudvalget vil have forståelse for, at jeg kun vil kunne svare relativt overordnet på spørgsmålene i dag.

[PET's brug af kilder]

2. Med den bemærkning vil jeg nu vende mig til samrådsspørgsmål L, hvor udvalget har bedt mig redegøre for, om PET besidder tilstrækkelige muligheder for at hverve civile agenter i Danmark og i udlandet.

Jeg vil i den forbindelse gerne indlede med at slå fast, at anvendelsen af kilder – ikke overraskende – er helt afgørende for PET's muligheder for at kunne identificere og imødegå bl.a. konkrete trusler om terrorangreb.

Anvendelsen af kilder – eller ”kildeførelse”, som det også kaldes – er derfor et særligt fokus- og indsatsområde for efterretningstjenesten.

Det gælder ikke mindst, fordi det i visse situationer – og i visse miljøer – kan være vanskeligt for efterretningstjenesten at indhente oplysninger på andre måder, f.eks. gennem aflytning og ransagning.

Derfor er det selvfølgelig meget vigtigt, at PET har tilstrækkelige muligheder for at hverve privatpersoner til at fungere som kilder for tjenesten.

3. Når PET taler om ”kilder”, tænkes der i øvrigt både på meddelere, på civile agenter og på andre privatpersoner, der giver efterretningstjenesten oplysninger om bl.a. netværk og grupper af interesse for tjenesten.

En *meddeler* kan kort beskrives som en person uden for politiet, der i et vist systematisk omfang – efter aftale og gennem nogen tid – giver informationer om andre personers planlagte eller begåede kriminalitet.

En *civil agent* vil typisk også fungere som kilde for tjenesten til informationer, men vil herudover – efter aftale – også mere aktivt yde en eller anden form for bistand til andre i forbindelse med kriminelle forhold, som er i tjenestens søgelys.

Når PET taler om *andre privatpersoner*, der optræder som kilder, kan der f.eks. være tale om en person, som informerer tjenesten om forhold, der ikke umiddelbart angår konkrete lovovertrædelser.

[PET's muligheder for at hverve kilder]

4. Det er ingen hemmelighed, at Danmark og den øvrige vestlige verden i de seneste år har oplevet en stigende terrortrussel. Og PET's Center for Terroranalyse vurderer som bekendt, at der i dag er en generel terrortrussel mod Danmark.

Som terrorangrebet mod den danske ambassade i Pakistan den 2. juni illustrerede, er der samtidig en betydelig og erkendt terrortrussel mod danske interesser visse steder i udlandet. Det gælder især i områder, hvor al-Qaida-relaterede grupper er aktive – herunder særligt i lande i Nordafrika, Mellemøsten samt i Pakistan og Afghanistan.

5. Med et sådant trusselsbillede er det vigtigere end nogensinde, at PET råder over et tilstrækkeligt kildenet. Og det er naturligvis noget, som PET prioriterer særdeles højt.

Som nævnt indledningsvis har jeg imidlertid ikke mulighed for at komme nærmere ind på, hvad det konkret indebærer af aktiviteter fra PET's side – herunder i hvilket omfang tjenesten aktuelt gør brug af civile agenter eller andre kilder.

Men jeg vil gerne understrege, at jeg selvfølgelig lægger meget stor vægt på løbende at sikre, at PET har de nødvendige redskaber til rådighed.

[PET's ressourcer til kildeførelse]

6. Jeg vil nu vende mig mod samrådsspørgsmål M, hvor jeg er blevet bedt om at redegøre for ressourcerne til uddannelse af kildeførere i PET.

Hensynet til hemmeligholdelse af PET's arbejdsmetoder gør, at jeg desværre ikke kan komme nærmere ind på, hvilke ressourcer eller uddannelsesmæssige tiltag, tjenesten benytter på kildeområdet.

Når det er sagt, vil jeg understrege, at PET har forsikret, at tjenesten anvender de nødvendige ressourcer med henblik på at sikre, at man fortsat vil være i stand til at rekruttere og anvende kilder, herunder civile agenter.

[Økonomiske incitament]

7. I samrådsspørgsmål N spørges der til, hvilke økonomiske incitament PET kan anvende i arbejdet med civile agenter.

Helt overordnet kan jeg oplyse, at PET har mulighed for at dække eventuelle udgifter og tab, som en kilde har haft i forbindelse med det arbejde, som den pågældende har udført for tjenesten.

Herudover kan jeg oplyse, at regeringens terrorhandlingsplan fra november 2005 bl.a. indeholder en anbefaling om, at PET får mulighed for i højere grad end tidligere at honorere kilder for det arbejde, som de udfører for efterretningstjenesten.

PET har oplyst, at tjenesten på den baggrund har åbnet op for en højere grad af honorering af kilder. PET er endvidere for tiden ved at udfærdige nye, samlede retningslinjer for honorering af kilder, herunder civile agenter.

Retningslinjerne vil blandt andet komme til at indeholde regler for, i hvilke tilfælde og i hvilket omfang efterretningstjenesten kan honorere en kilde for det arbejde, kilden udfører for efterretningstjenesten.

Der vil også blive medtaget regler om, i hvilke tilfælde efterretningstjenesten kan udbetale en bonus til en kilde.

Jeg kan i øvrigt ikke sige noget mere konkret om de økonomiske incitament, der står til rådighed for PET i arbejdet med kilderne, da det vil kunne skade efterretningstjenestens kildeførelse.

8. Mere generelt vil jeg gerne understrege, at når man taler om, at der skal være et økonomisk incitament ved at være kilde, så er det vigtigt at huske på, at personer, som indvilger i et sådant samarbejde med PET ikke i almindelighed gør det for pengenes skyld, men derimod ud fra en mere pligtmæssig følelse og et samfundsmæssigt engagement.

For at et honorar eller en bonus mv. derfor overhovedet skal have en effekt, skal der således være tale om et beløb af en vis tilstrækkelig størrelse til, at beløbet kan udgøre en yderligere motivationsfaktor.

Samtidig må der naturligvis ikke være tale om et økonomisk incitament af en sådan størrelse, at det kan lokke ”falske” kilder frem på banen.

Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at jeg har fuld tillid til, at PET er helt opmærksom herpå i forbindelse med det nævnte arbejde med de nye retningslinjer.

[Vidnebeskyttelse]

9. Til slut vil jeg vende mig mod samrådsspørgsmål O, hvor Retsudvalget har bedt mig redegøre for, om vidnebeskyttelsesprogrammet under PET er tilstrækkeligt udviklet til at beskytte vidner - og om vidnebeskyttelsesprogrammet har tilstrækkelige ressourcer til at opfylde sit mål.

Jeg kan naturligvis ikke redegøre nærmere for vidnebeskyttelsesprogrammet – herunder for hvilke ressourcer eller konkrete tiltag, der konkret ligger i programmet.

Det ville jo i givet fald undergrave hele formålet med et vidnebeskyttelsesprogram, der i sagens natur nødvendigvis må være omgærdet med total hemmeligholdelse.

10. Mere generelt kan jeg dog sige, at det som udgangspunkt er de enkelte politikredse, der – eventuelt i samarbejde med den overordnede anklagemyndighed og PET – varetager de fornødne foranstaltninger med henblik på at beskytte vidner, som afgiver forklaring under en straffesag.

I langt de fleste tilfælde vil det være tilstrækkeligt, at vidnets navn mv. ikke oplyses til den tiltalte, ligesom retten kan træffe bestemmelse om navneforbud, referatforbud og dørlukning. Disse tiltag er reguleret i retsplejeloven.

Politiet og anklagemyndigheden kan endvidere iværksætte en række praktiske foranstaltninger, når det vurderes at være nødvendigt. Det kan f.eks. bestå i politi-eskorte, patruljering og bevogtning.

I helt ekstraordinære tilfælde, hvor de foranstaltninger, som kan iværksættes af politikredsene, ikke anses for tilstrækkelige, kan PET iværksætte vidnebeskyttelsesforanstaltninger inden for rammerne af det såkaldte vidnebeskyttelsesprogram.

Programmet har i sin nuværende form eksisteret siden 2001 og udvikles løbende i lyset af de indvundne erfaringer. I forbindelse med etableringen af vidnebeskyttelsesprogrammet i Danmark har man i øvrigt søgt inspiration hos en lang række lande i og uden for Europa.

De særlige beskyttelsestiltag iværksættes på baggrund af en nøje vurdering af såvel den foreliggende trussel som det vidne, der skal beskyttes, herunder om vidnet er i stand til at leve under et vidnebeskyttelsesprogram.

I de mest alvorlige tilfælde kan der foretages et fuldstændigt identitetsskifte, og den pågældende kan eventuelt også hjælpes til et nyt liv i et andet land.

Før en person kan indgå i et vidnebeskyttelsesprogram, skal der foretages en lang række undersøgelser og vurderinger for at sikre, at vidnebeskyttelsesprogrammet bliver en succes. I den forbindelse stiller PET bl.a. juridisk, psykologisk og lægelig bistand til rådighed.

I det omfang, det findes påkrævet at iværksætte vidnebeskyttelsesprogrammet, er PET i stand til at anvende de ressourcer, som er nødvendige, for at sikre, at programmet fungerer efter sin hensigt.

[Afslutning]

11. Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at jeg er klar over, at jeg ikke i dag har kunnet give så detaljerede oplysninger, som man måske kunne ønske sig, om PET's konkrete tiltag og ressourceforbrug.

Som jeg har været inde på flere gange i dag, hænger denne tilbageholdenhed sammen med efterretningsarbejdets særlige karakter.

Jeg vil imidlertid gerne understrege over for Retsudvalget, at jeg følger PET's virke tæt – også på de områder, som udvalget har spurgt til i dag.

Og jeg har fuld tillid til, at PET løbende iværksætter de nødvendige tiltag – herunder ved rekrutteringen af kilder og ved beskyttelsen af vidner.

Her skylder jeg at nævne, at jeg ved, at PET faktisk er meget anerkendt blandt andre landes efterretningstjenester netop for sin professionelle kildeføring, som internationalt set anses for at være på et meget højt niveau.

Tak.